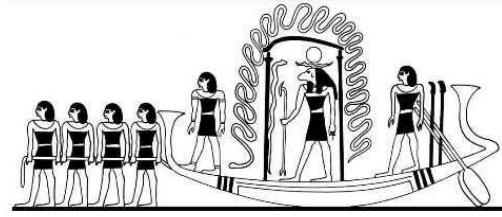

MEHEN Nieuws (49)
15 december 2018

MEHEN, Studiecentrum voor het oude Egypte

Beste donateurs en liefhebbers van het oude Egypte,

Om te beginnen wensen wij alle lezers van deze Nieuwsbrief mooie Kerstdagen en een goed nieuwjaar toe.

Het jaar eindigt voor Mehen met goed nieuws want het bestuur heeft er weer een enthousiast bestuurslid bij, namelijk Fania Kruijf. Zij voltooit binnen enkele weken haar Masterstudie egyptologie. Fania was assistent gastconservator van de tentoonstelling "Koninginnen van de Nijl" en zij is gids in het Rijksmuseum voor Oudheden. Tevens is zij secretaris van de stichting "Friends of Saqqara." Een aantal van u heeft al kennis met haar gemaakt tijdens haar lezing in november over Hormin. Het is de bedoeling dat zij vanaf eind volgend jaar de reizen naar Egypte zal gaan leiden.

Fania Kruijf tijdens haar lezing over Hormin (foto Petra Lether)

Ook in het nieuwe jaar hopen wij u weer als donateur te mogen begroeten, zodat Mehen volgend jaar door kan gaan met de egyptologie te ondersteunen. Op dit moment heeft Mehen twee verzoeken om donatie gehonoreerd, namelijk € 1.000,= voor het Gebel el Silsila Project en € 1.500,= voor het pottenonderzoek van Barbara Aston en Lyla Pinch Brock in het kader van de Nederlands-Italiaanse opgravingen in Sakkara. Dit komt nog bovenop de ruim € 10.000,= die Mehen in 2018 al gedoneerd heeft.

Onderwerpen in dit Mehen Nieuws:

- lezingen- en cursusprogramma (aankomen via de website, daar staan ook de prijzen)
- reizen in 2019
- de Egyptische collectie in het Museum of Wigan Life te Wigan, Engeland
- tentoonstellingen (Ingrid van Sprakelaar)
- verkoop boeken

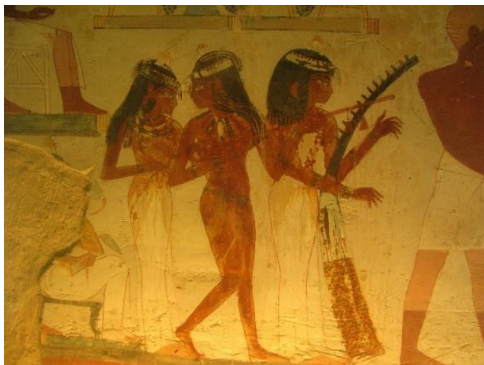
Lezingen- en cursusprogramma

Vrijdag 28 december 2018, van 10.30 uur – 16.30 uur. Leiden, RMO,
Studiedag *“Gebelein, de onbekende stad ten zuiden van Thebe.”*

Het programma ziet er volgt uit:

- 10.30 – 11.30 uur: Inleiding over Gebelein in de Egyptische geschiedenis (Jan Koek)
- 11.30 – 12.30 uur: Een overzicht van oud en recent archeologisch onderzoek (Vincent Oeters MA)
- 12.30 – 13.30 uur: Pauze
- 13.30 – 14.15 uur: De graven uit het Oude Rijk (Jan Koek)
- 14.15 – 15.15 uur: Het graf van Iti en Neferoe uit de 1e Tussentijd (Jan Koek)
- 15.15 – 15.45 uur: Pauze
- 15.45 – 16.45 uur: De kapel van ‘Hathor van Gebelein’ (Vincent Oeters)

Woensdag 9 januari 2019, van 14.30-16.30 uur, Leiden, RMO, Nehalenniazaal
Muziek in de oudheid, door drs. Diana de Wild

Muziek in de cultuskapel van Nacht en een hut op palen in Poent (foto's Jan Koek)

Vrijdag 22 februari 2019 om 14.30 uur te Den Haag, Mehen Studiecentrum
Op ontdekkingsreis naar Poent. Door Yvonne Buskens

Vrijdag 26 april 2019 om 14.30 uur te Den Haag, Mehen Studiecentrum
Afbeeldingen van het paard in het oude Egypte. Het verschil tussen hoe ze zijn afgebeeld en wat er is afgebeeld. Door Lonneke Delpeut MA

In het kader van de tentoonstelling *“Goden van Egypte”* (12 oktober 2018 t/m 31 maart 2019) in het RMO te Leiden zal Mehen begin 2019 de volgende lezingen geven.

Woensdag 23 januari 2019 te Leiden, RMO, Leemanszaal, 14.00 uur – 16.30 uur
Herrie in het hiernamaals. Geluiden in het dodenrijk. Door Jan Koek

Woensdag 20 maart 2019 te Leiden, RMO, Leemanszaal, 14.00 uur – 16.30 uur
Volksgeloof in Assioet tijdens het Nieuwe Rijk. De Salakhana-stèles. Door Jan Koek

Zie voor meer informatie, toegangsprijzen en aanmeldingsformulieren www.mehen.nl

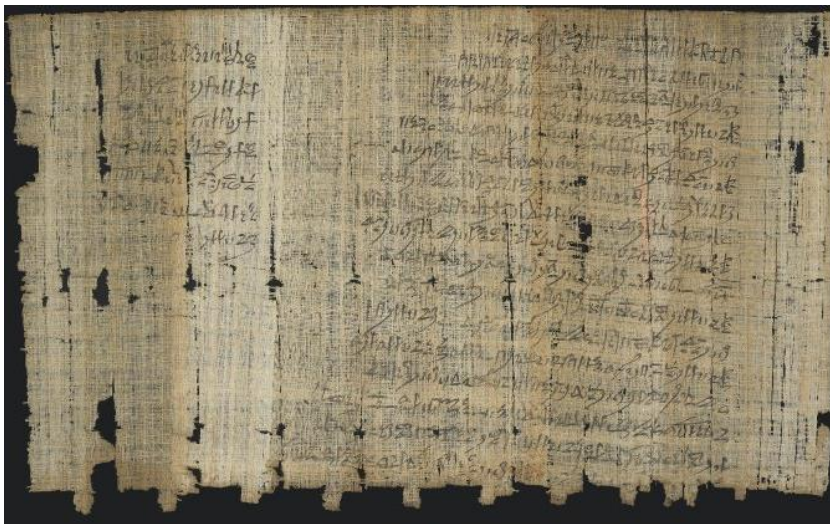
Leesgroep

Leesgroep hiërogliefen voorjaar 2019: papyrus uit Deir el Medina
Oranjekapel, Amsterdamsestraatweg 441 te Utrecht; tijd 19.15-21.15 uur
donderdag 17 en 31 januari
donderdag 14 en 28 februari
donderdag 14 maart
donderdag 4 april en 25 april
donderdag 9 mei en 23 mei
o.l.v. Philip McLaughlin

Papyrus British Museum EA 10055, ook bekend als papyrus Salt 124, is een document uit Deir el-Medina die wordt gedateerd aan het einde van de 19e dynastie. De papyrus werd in 1821 gekocht door het British Museum als deel van de collectie Henry Salt. In essentie is het een serie aanklachten door Amonnacht tegen een hoofdwerkmans, Paneb. De aanklachten zijn erg serieus; diefstal, omkoping, overspel, bedreigingen, poging tot moord en grafroverij.

De reden voor de klachten van Amonnacht is niet geheel duidelijk, maar heeft waarschijnlijk te maken met de benoeming van Paneb tot één van de twee hoofdwerkmannen, terwijl Amonnacht vond dat hij recht had op de positie. Hij was immers een zoon van de hoofdwerkmans Nebnefer en een broer van de hoofdwerkmans Neferhotep. Hij dacht dus wellicht dat hij, via erfrecht, het ambt zou krijgen na de dood van zijn broer Neferhotep. Uiteraard is het mogelijk dat de aanklachten wat zijn aangedikt door Amonnacht, het is bovendien niet duidelijk of Paneb negatieve gevolgen heeft ondervonden van de aanklachten. Interessant genoeg verdwijnt de naam van Paneb wel rond die tijd uit de documentatie...

Voordat we aan deze papyrus beginnen maken we eerst nog de vertaling af van de stèle van Sethnacht uit Elefantine.

Papyrus Salt 124 (foto Brits Museum)

Mehendag zaterdag 29 juni te Leiden

Zoals gebruikelijk zal ook dit jaar de Mehendag weer op de laatste zaterdag van juni zijn. Gastspreker is prof. dr. Olaf E. Kaper, die een lezing zal geven over “De kleding van de farao”. Jan Koek zal deze keer ingaan op “De rol van de schorpioen in het oude Egypte”.

Reizen

Luxor en Abydos (o.l.v. Jan Koek), zondag 7 april t/m donderdag 18 april 2019

Voorlopig programma

zondag 7 april: vlucht naar Luxor

maandag 8 april: 1^e bezoek aan de tempel van Karnak

dinsdag 9 april: 1^e bezoek aan het Dal der Koningen

woensdag 10 april: de tempel van Medinet Haboe

donderdag 11 april: enkele edelengraven

vrijdag 12 april: Dal der Koninginnen

zaterdag 13 april: via Dendera naar Abydos

zondag 14 april: het museum in Sohag en Abydos

maandag 15 april: Abydos en terug naar Luxor

dinsdag 16 april: 2^e bezoek aan het Dal der Koningen

woensdag 17 april: 2^e bezoek aan de tempel van Karnak

donderdag 18 april: vlucht naar Amsterdam

De prijs zal ongeveer € 1.550,= bedragen inclusief Luxorpass met entree graven Nefertari en Seti I.

Zuid-Engeland (o.l.v. Jan Koek en Huib van Verseveld), tweede helft augustus 2019

Ca. 10 dagen langs onbekende Egyptische collecties, o.a. Ipswich, Norwich, Reading, Bath, Bristol, Torquay, Exeter, Bournemouth, Kingston Lacy, Brighton en Canterbury. Nadere informatie volgt.

Dahabiyareis van Luxor naar Cairo (o.l.v. Huib van Verseveld), oktober 2019

Na 1 dag in Luxor zal worden gevaren naar o.a. Dendera, Abydos, Sohag, Meir, Amarna, Toena el Gebel en Beni Hassan, de reis eindigt met 1 volle dag in Cairo. Nadere informatie volgt.

Cairo, Gizeh en Sakkara (o.l.v. Fania Kruijf), 8 t/m 17 november 2019

Voorlopig programma: twee dagen om Sakkara te bezoeken, twee dagen om Gizeh te bezoeken, een dag naar Tanis en Boebastis, het Egyptisch Museum, het Museum van Egyptische Civilisatie.

Nadere informatie volgt.

Aboe Roasj, piramide van Djedefra, 4^e dynastie, reis najaar 2018 (foto Jan Koek)

Een verslag van deze reis komt in het volgende Mehen Nieuws

De Egyptische collectie in het Museum of Wigan Life te Wigan, Engeland

In Wigan, tussen Manchester en Liverpool, bevindt zich het Museum of Wigan Life. Dit museum geeft een overzicht van de geschiedenis van de stad Wigan en besteedt ook aandacht aan lokale beroemdheden en inwoners die objecten aan het museum hebben gegeven.

Wigan, Museum of Wigan Life, overzicht van de Egyptische collectie (foto Jan Koek)

Het grootste deel van de Egyptische collectie werd verzameld door Sir John Scott (1841-1904). Hij werd geboren in Standishgate, Wigan en hij oefende het beroep van advocaat uit, voordat hij verhuisde naar Alexandrië in Egypte. Hij sprak vloeiend Frans, Italiaans en Arabisch en werd rechter bij het Internationale Hof (1876). Vervolgens werd hij vice-president van het Internationale Hof van Beroep (1878-1882) en juridisch adviseur van de Khedive (1890-1898). Hij hervormde de Egyptische wetgeving, hij beëindigde o.a. het systeem van contractarbeiders (een soort systeem van slavernij). Zijn zoon Sir Leslie Scott, die parlamentslid was, doneerde de Egyptische collectie in 1924. Mevrouw Hopkins (1897-1989), echtgenote van de entomoloog George Hopkins, doneerde ook een aantal Egyptische voorwerpen, enkele daarvan waren opgegraven door Sir William Flinders Petrie.

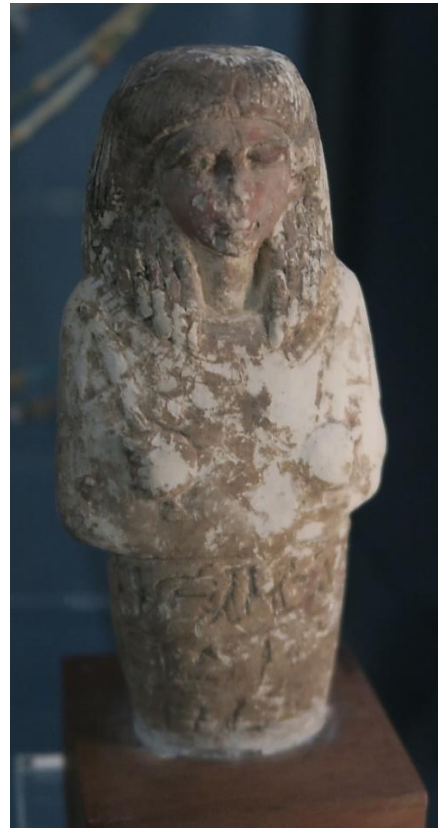
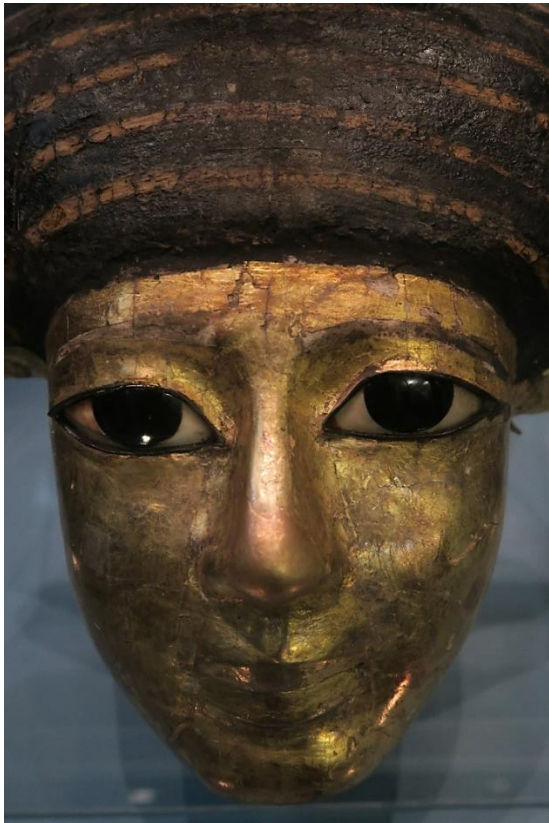
Het bekendste voorwerp in de collectie is een verguld mummiemasker uit de collectie van John Scott. Het is een zeldzaam exemplaar uit ca. 1400 v. Chr., het masker is van hout dat verguld is, terwijl de ogen ingelegd zijn met koper en obsidiaan. Goud staat voor onsterfelijkheid, onvergankelijkheid, het is de kleur van de zon, die elke dag weer opnieuw geboren wordt en van het vlees van de goden.

Een ander object is een fragment van een sjabti uit de 19^e dynastie. De vertaling van de hiërogliefentekst op deze sjabti luidt:

“De verlichte, de Osiris, de oudste van het portaal, Tuya, hij spreekt: O jullie sjabti’s, als iemand roept, als iemand een beroep doet, als iemand aangewezen wordt werkzaamheden te verrichten die gedaan moeten worden in het dodenrijk, om te transporteren ...”.

Dan breekt de tekst af, maar duidelijk is dat het hier gaat om Dodenboekspreek 6, “Spreek om te zorgen dat een sjabti de werkzaamheden uitvoert in het dodenrijk”. De sjabti krijgt hiermee de opdracht om voor zijn grafheer herendiensten te verrichten, als de grafheer daarvoor opgeroepen wordt.

Dodenboekspreek 6 op deze sjabti zou als volgt kunnen eindigen: "... , dan verplicht ik jou te doen wat daarginds gedaan wordt, om de velden te bewerken en de oevers te bevoeien, om het zand van het oosten en van het westen te vervoeren, en je zult zeggen "Ik wil het doen, hier ben ik".

Wigan, verguld mummiemasker en sjabti (foto's Jan Koek)

Er is dus een wezenlijk onderscheid met de dienaarfiguren uit het Oude Rijk: de laatstgenoemde figuren moeten de opdrachten van de grafheer opvolgen en de sjabti's moeten werken op bevel van de goden, in de plaats tredend voor hun grafeigenaar. Het is opvallend dat belangrijk veldwerk in de landbouw zoals het bevoeien en het bemesten in de regel niet tot het repertoire van de afbeeldingen in het graf behoren (terwijl de grafeigenaar soms wel ploegend en oogstend wordt afgebeeld op het vignet DB 110, zie o.a. Sennedjem), maar wel op de sjabti opgesomd worden.

Nieuwe tentoonstellingen (Ingrid van Sprakelaar)

In deze rubriek gaat het om nieuw bekend geworden tentoonstellingen of verlengingen; alle tentoonstellingen met voorwerpen uit het oude Egypte vindt u op onze website onder "Tentoonstellingen".

Onder "Musea" vindt u een lijst van musea over de gehele wereld met Egyptische objecten. Let u ook op de zogenoemde kleine collecties. De lijsten worden regelmatig bijgewerkt. Indien u de komende tijd naar de ons omringende landen gaat, raadpleeg de lijst, misschien is er net in die stad waar u bent, ook iets uit Egypte. De tentoonstellingen worden met sterren aangeduid, zodat u (ongeveer) weet of de tentoonstelling de moeite waard is.

Een tentoonstelling zonder * = een tentoonstelling met enkele Egyptische voorwerpen, een tentoonstelling met * = kleine tentoonstelling over Egypte, met ** = middelgrote tentoonstelling over Egypte en een tentoonstelling met *** = belangrijke tentoonstelling over Egypte.

BELGIË

- Brugge, Xpo Center Bruges: *** Mummies in Brugge – Geheimen van het Oude Egypte. De tentoonstelling is met een jaar verlengd t/m 30 oktober 2019. Meer dan 200 voorwerpen uit Leiden.

<https://www.mehen.nl/events/mummies-in-brugge-geheimen-van-het-oude-egypte/>

- Brussel, Musée du Chat en du Cartoon: * Le chat dans l'Égypte ancienne (De kat in het Oude Egypte). Opent in 2023.

<https://www.mehen.nl/events/le-chat-dans-legypte-ancienne-de-kat-in-het-oude-egypte/>

Brugge, sjabti in sarcofaagje, Leiden, RMO (foto Jan Koek)

DUITSLAND

- Bonn, Egyptisch Museum: * Crafting Power – Konzepte und Praxis von Arbeit im prä- und frühdynastischen Ägypten”. T/m 28 februari 2019.

Uit de studiecollectie hoogtepunten van Vroeg-Egyptisch vakmanschap.

<https://www.mehen.nl/events/crafting-power-konzepte-und-praxis-von-arbeit-im-pra-und-fruhdynastischen-agypten/>

- Würzburg, Julius-Maximilians-Universität: Museums of Egypt – a Journey from Aswan to Alexandria. T/m 19 december 2018. Foto's van (on)bekende musea in Egypte.

<https://www.mehen.nl/events/museums-of-egypt-a-journey-from-aswan-to-alexandria/>

FRANKRIJK

- Montgeron, Musée municipal Joseph Jacquot: Etienne Drioton, un égyptologue au fil du Nil. Van 11 januari 2019 t/m 2 februari 2019. 250 foto's van Drioton uit zijn Egyptische tijd (1924-1952).

<https://www.mehen.nl/events/etienne-drioton-un-egyptologue-au-fil-du-nil/>

- Parijs, Musée du Louvre: L'archéologie en bulles (Archeologie als stripboek). T/m 1 juli 2019
100 strips/tekeningen van tekenaars met belangstelling voor archeologie.

<https://www.mehen.nl/events/larcheologie-en-bulles-archeologie-als-strip/>

- Rouen, Musée des Antiquités: * Le Temps des Collections VII : Belles d'Égypte (Het tijdperk van de Collecties VII: Schoonheden uit Egypte). Van 7 december 2018 t/m 19 mei 2019.

Fraaie collectie Koptisch textiel.

<https://www.mehen.nl/events/le-temps-des-collections-vii-belles-degypte-het-tijdperk-van-de-collecties-vii-schoonheden-uit-egypte/>

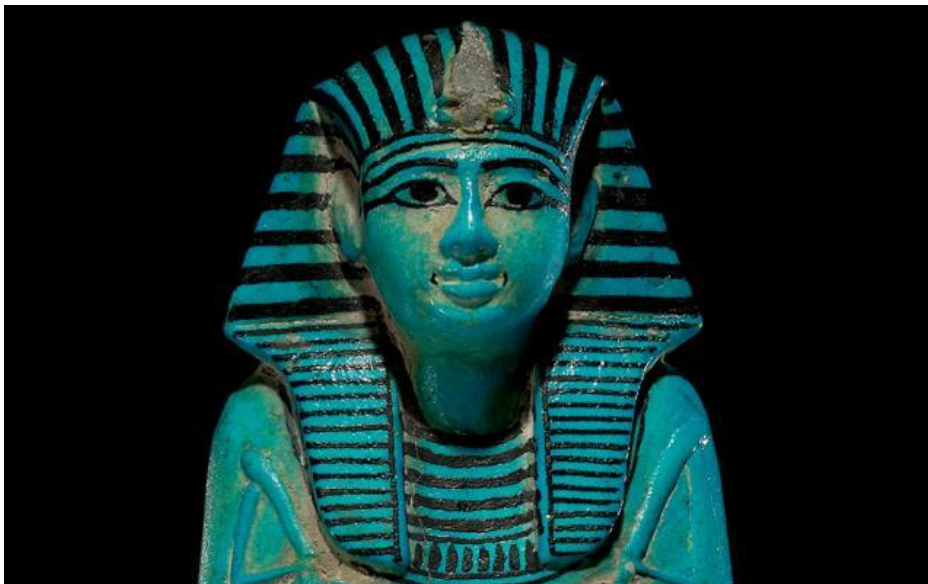
ITALIË

- Grugliasco, GruCity: L'Antico Egitto (Het Oude Egypte), t/m 6 januari 2019.

Voorwerpen uit het Egyptisch Museum in Turijn als basis voor kinderfestijn in winkelcentrum.

<https://www.mehen.nl/events/lantico-egitto-het-oude-egypte/>

- Modena, Musei Civici: * Storie d'Egitto. La riscoperta della raccolta egizia del Museo (Verhalen uit Egypte. De herontdekking van de Egyptische verzameling van het museum). Van 16 februari t/m 30 juni 2019. O.a. gerestaureerde kindmummie met gezichtsreconstructie.
<https://www.mehen.nl/events/storie-degitto-la-riscoperta-della-raccolta-egizia-del-museo-verhalen-uit-egypte-de-herontdekking-van-de-egyptische-verzameling-van-het-museum/>
- Padua, Centro culturale Altinate/San Gaetano: * L'Egitto di Belzoni. Un gigante nella terra delle piramidi (Het Egypte van Belzoni. Een gigant in het land van de piramiden). Van oktober 2019 t/m juni 2020. Aandacht voor Belzoni en zijn belangrijke ontdekkingen in Egypte.
<https://www.mehen.nl/events/legitto-di-belzoni-un-gigante-nella-terra-delle-piramidi-belzoni-een-gigant-in-het-land-van-de-piramiden/>
- Perugia, Museo archeologico nazionale dell'Umbria: * Seduzioni d'Egitto, materiali egizi dalla collezione del MANU (De verleidingen van Egypte, Egyptisch materiaal uit de collectie van het MANU). T/m 31 januari 2019. Amuletten en sjabti's.
<https://www.mehen.nl/events/de-verleidingen-van-egypte-egyptisch-materiaal-uit-de-collectie-van-het-manu/>

Sjabti van Seti I op de tentoonstelling in Girona, Spanje (foto Brits Museum)

SPANJE

- Girona, CaixaForum: *** Faraón. Rey de Egipto (Farao. Koning van Egypte). Van 20 februari t/m 25 augustus 2019. Derde halte van 150 voorwerpen uit het Brits Museum.
<https://www.mehen.nl/events/faraon-rey-de-egipto-farao-koning-van-egypte-2/>
- Madrid, Nationale Bibliotheek van Spanje: Beatos, mecachis y percebes. T/m 13 januari 2019. Van eerste afbeeldingen tot stripboek, met versierd mummiewindsel.
<https://www.mehen.nl/events/beatos-mecachis-y-percebes/>

VATICAANSTAD

- Vaticaanstad, Musei Vaticani: Winckelmann. Capolavori diffusi nei Musei Vaticani (Winckelmann. Meesterwerken in het Vaticaanse Museum. T/m 9 maart 2019. 50 werken vertellen over hun invloed op Winckelmann (1719-1769, de 'eerste kunsthistoricus').
<https://www.mehen.nl/events/winckelmann-capolavori-diffusi-nei-musei-vaticani-winckelmann-meesterwerken-in-het-vaticaanse-museum/>

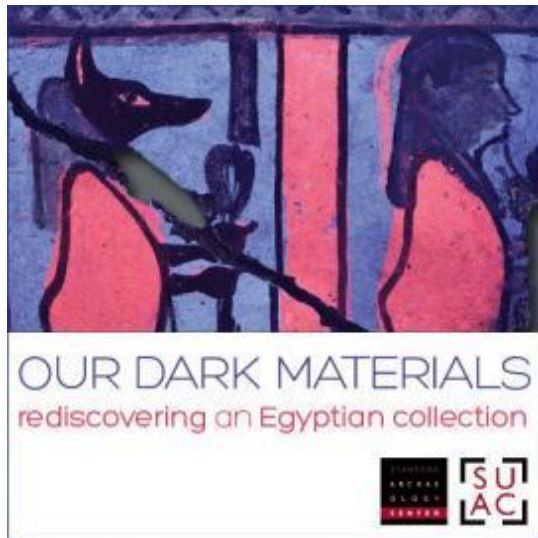
VERENIGD KONINKRIJK

- Durham, Oriental Museum: Art Studio: Ancient Egypt. Van 1 februari t/m 2 juni 2019.
Kunstwerken n.a.v. museumvoorwerpen.

<https://www.mehen.nl/events/art-studio-ancient-egypt/>

- Londen, British Museum: I Object: Ian Hislop's Search for Dissent. T/m 20 januari 2019
Kop van Augustus, buitgemaakt door de Meroïten.

<https://www.mehen.nl/events/i-object-ian-hislops-search-for-dissent/>

VERENIGDE STATEN

- Denver, Denver Art Museum: Stampede. Animals in Art. T/m 19 mei 2019.
Fabelostrakon en nijlpaardje.

<https://www.mehen.nl/events/stampede-animals-in-art/>

- Flushing, Godwin-Ternbach Museum: ** From the Desert to the City: The Journey of Late Ancient Textiles. T/m 13 december 2018.

85 stukken Koptisch textiel (recente gift aan het museum) plus beelden en mozaïeken van het Brooklyn Museum.

<https://www.mehen.nl/events/from-the-desert-to-the-city-the-journey-of-late-ancient-textiles/>

- Phoenix, Arizona Science Center: ** Mummies of the World: The Exhibition. Van 10 februari t/m 2 september 2019. 50 dieren- en mensenmummies, eerder te zien in Assen.

<https://www.mehen.nl/events/mummies-of-the-world-the-exhibition/>

- Stanford, The Stanford Archaeology Center: * Our Dark Materials: Rediscovering an Egyptian Collection. T/m 16 mei 2019.

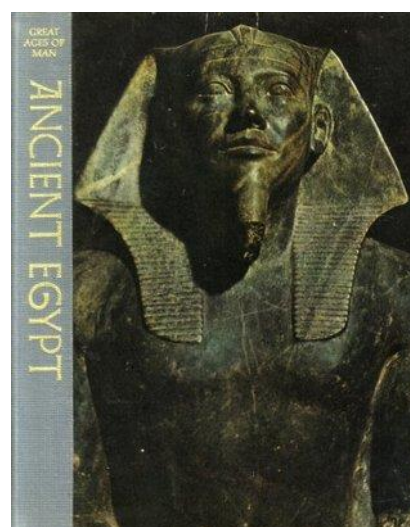
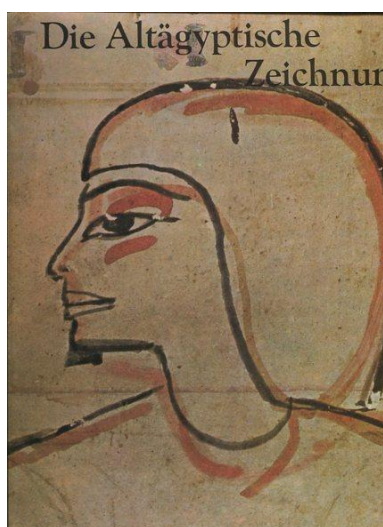
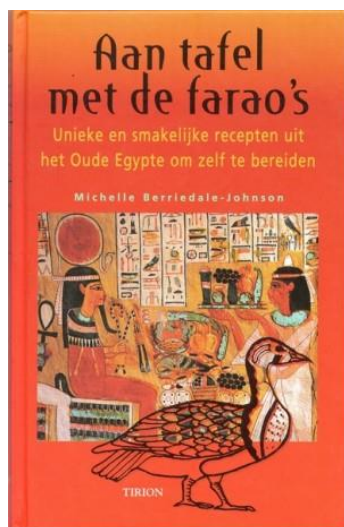
Bij de aardbeving in 1906 beschadigde voorwerpen.

<https://www.mehen.nl/events/our-dark-materials-rediscovering-an-egyptian-collection/>

Boekenverkoop Mehen

Mehen ontvangt regelmatig boeken voor de bibliotheek. Dubbele boeken worden voor een zacht prijsje verkocht, de opbrengst gaat naar het goede doel. Prijzen zijn excl. verzendkosten. De boeken kunnen ook opgehaald worden in het Mehen Studiecentrum tijdens de lezingen of na afspraak. Indien er meerdere personen zijn die een boek willen kopen, dan gaat het naar de eerste die reageert.

J. Baines/J. Malek	Atlas van het oude Egypte (1995)	€ 7,50
M. Berriedale-Johnson	Aan tafel met de farao's. Unieke en smakelijke recepten uit het oude Egypte om zelf te bereiden	€ 2,50
M. Bierbrier	The Tombbuilders of the Pharaohs	€ 5,00
L. Casson	Ancient Egypt (Time life books)	€ 3,50
W. Forman/H. Kischkewitz	Die Altägyptische Zeichnung	€ 6,00
W.M. van Haarlem/R.A. Lunsingh Scheurleer	Gids voor de afdeling Egypte. Allard Pierson Museum Amsterdam (1986)	€ 2,50

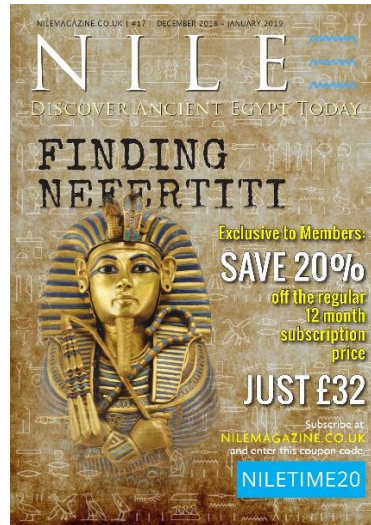
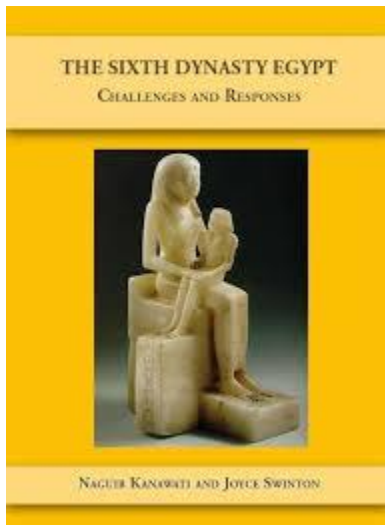

W.J. de Jong	Het hart van de Amontempel in Karnak	€ 5,00
W.J. de Jong	Egypte's historie in een notepad	€ 2,50
M. Moran	Nefertiti (Roman in het Engels)	€ 2,50
P.F. O'Rourke	An ancient Egyptian Book of the Dead. The Papyrus of Sobekmose. Een gloednieuw exemplaar	€ 30,00
M.J. Raven	Mummies onder het mes	€ 5,00
H.D. Schneider/R. Freed	Farao's van de zon. Het tentoonstellingsmagazine Nederlands-Engelse editie	€ 2,50
J. Tyldesley	Hatchepsut. The female pharaoh	€ 3,00
J.A. West	De tempel van de mens. Visie op de wijsheid van het oude Egypte	€ 5,00

Voor alle betalingen inzake Mehen: rekeningnummer NL86INGB0671936387, BIC: INGBNL2A t.n.v. mevrouw B.J. Koek-Overvest e/o de heer J.G. Koek te Elst (U.).

In oktober 2018 is bij Abercromby Press het boek verschenen: *Egypt in the Sixth Dynasty* door Naguib Kanawati & Joyce Swinton. Prijs 45 Engelse ponden, exclusief verzendkosten.

U kunt het rechtstreeks bij Benedict Davies bestellen (email: benedict.davies@gmail.com) of via Mehen, bij meerdere exemplaren zou dat de verzendkosten kunnen drukken.

Via Jeff Burzacott, uitgever van Nile Magazine, kreeg ik bovenstaande flyer waarmee men 20% korting kan krijgen op een jaarabonnement 2019 op het tijdschrift.

Op de website www.nilemagazine.com.au/free-samples kunt u een aantal pagina's van het net verschenen nummer dec. 2018/jan. 2019 raadplegen.

De Egyptische wetenswaardigheden en het opgravingsnieuws door Petra Lether ontvangt u in de loop van januari separaat.

Tenslotte kunnen wij u melden dat het nieuwe Mehenboek bijna naar de drukker kan, wij hopen dat het boek in februari of maart te koop zal zijn.

Met ingang van volgend jaar neemt Petra Lether het beheer over van Mehen facebook. Het bestuur dankt Carla Meulstee hartelijk voor al de jaren dat zij facebook voor Mehen heeft verzorgd; dankzij Carla heeft Mehen nu ruim 500 volgers.

Wij hopen u ook komend jaar weer bij één van onze activiteiten te ontmoeten.

Met vriendelijke groeten,
namens het bestuur van "Mehen"

Bep en Jan Koek

De tempel van Derr, november 2018 (foto Petra Lether)